

Exkurze do spongilitového lomu u Hředlí v ohárecké oblasti České křídové pánve.

V sobotu dne 3. prosince 2011 jsme s naším školním paleontologickým kroužkem vyrazili na slibovanou exkurzi do spodnoturonského lomu na Rakovnicku a Mutějovicku. Složení exkurze bylo následující: Filip Mauer z primy, Vojta Košťál z tercie a Kryštof Pilát z kvarty. Sraz byl v 8:30 ráno na Masarykově nádraží. Vlakem jsme vyrazili do Lužné u Rakovníka, kde jsme přestoupili na lokálku směr Jirkov. Jeli jsme ale jen krátce, a to do stanice Mutějovice zastávka. Odtud jsme šli cestou mladou alejí, po pravé ruce pole. Hned u silnice na nás čekal Filip Mauer, který byl hudební složkou naší milé paleontologické výpravy. Po zelené značce jsme směřovali kupředu k bývalému lomu Perun II. Odtud jsme šli do kopce a pod kótou 539 se před námi objevil nečinný lom. Naše srdce radostí zaplesala a zajásala. „Konečně jsme tam!“ zvolal Filip. Všichni jsme se drali kupředu a vodorovně uložené horniny jsme našimi kladivy brali útokem. Po krátkém seznámení s typickou horninou Džbánska – spongilitem- jsme se jali klepat a sbírat zkameněliny. Tento lom stratigraficky náleží stupni spodní turon. Je tedy řazen do bělohorského souvrství – zóna *Inoceramus (Mytiloides) labiatus*, *Inoceramus (Mytiloides) hercynicus* s amonitem *Mammites nodosoides*. Sedimentologicky zdejší hornina obsahuje více písčitéjší složky než například opuky z pražského území. Mocnost zdejších hornin činí okolo 15 m a lomovou činností jsou zde vyvinuta dvě patra. Ve spodním patře lomu jsou horniny vyvinuty jako tvrdé prachovité vápence. V horních částech se pak vyskytuje světlý, šedozelený glaukonitický, spongilitický jemnozrný pískovec s hojnými bioturbacemi ve stěně 6 – 7 m vysoké (Svoboda, 2003) Podle Svobody (2003) tento jemnozrný pískovec hojně obsahuje křemité a vápnité impregnace nepravidelného tvaru. Svoboda (2003) odtud uvádí tuto faunu: **amoniti**- *Mammites nodosoides*; **ryby** – *Hoplopteryx zippei*; **plži** – *Scalaria ddecorata*, *Pleurotomaria seriatogranulata*; **mlži**-úlomky Inocerámů, *Eryphila lenticularis*, *Pinna* cf. *decussata*, *Isognomon cretaceus*, *Lima granulata*, *Mutiella ringmerensis*, *Cucullaea glabra*, *Pycnodonte vesicularis*, *Glycymeris geinitzii*; **ramenonožci** – *Cretirhynchia bohémica*; rod *Magas*; rakovci – *Protocallianasa bohémica*.

My jsme zde našli mlže mandlovky druhu *Glycymeris geinitzii* (obr. 1).

Obr. 1 Otisk schránky mlže druhu *Glycymeris geinitzii*. (foto: Tomáš Kočí, 2011)

Dále pak mlže druhu *Cucullaea (Arca) subglabra* (obr. 2).

Obr. 2 Mlž *Cucullaea (Arca) subglabra*. (foto: Tomáš Kočí, 2011)

Dalším méně hojným mlžem této lokality jest mlž rodu *Lima*, který je zachycen na obrázku 3.

Obr. 3 Mlž rodu *Lima* s jemnými paprčitými žebry. (foto: Tomáš Kočí, 2011)

Celkem hojným mlžem je zde i *Eryphila lenticularis*, která se zachovala jako otisk lastury. Nahoře u vrcholu je typický tvar toho druhu. Vzhledem k písčitému zachování však obrys není příliš viditelný. Tento druh zachycuje obrázek 4.

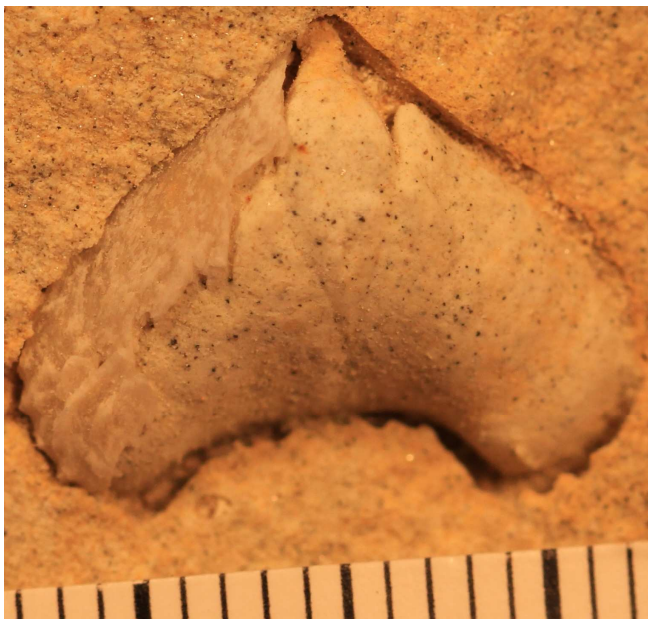
Obr. 4 Mlž druhu *Eryphila lenticularis*. (foto: Tomáš Kočí, 2011)

Z ústřic jsme pak našli svrchní misku druhu *Gryphaeostrea canaliculata*, který zachycuje obrázek 5.

Obr. 5 Druh ústřice druhu *Gryphaeostrea canaliculata*. (foto: Tomáš Kočí, 2011)

Prvním naším nálezem však bylo skulpturní jádro ramenonožce, který náleží do sběrného taxonu *Rhynchonella*, který zachycuje obrázek 6. Určení do druhu je problematické vzhledem k zachování, snad možná náleží do rodu *Cretirhynchia*.

Obr. 6 Rod rhynchonelidního ramenonožce ? *Cretirhynchia*. (foto: Tomáš Kočí, 2011)

Naším nejvzácnějším nálezem (nalezl Filip Mauer) je nález vrtby po dravém natikoidním plži, který si kdysi dávno ve spodnoturonském moři pochutnával na mandlovce druhu *Glycymeris geinitzii*. Nejdříve lasturu pomalu naleptal kyselinou chlorovodíkovou a poté její obsah vysál. Stopa po vrtání znázorňuje obrázek 7.

Z dalších velmi zajímavých nálezů jsou ichnofosílie rodu *Thallasinoides*, který se nalézá na vrstevní ploše ve spodním patře lomu.

Asi v v půl třetí nás odvezla maminka Filipa paní Mauzerová do Hředlí a pohostila nás všechny čajem a bábovkou. Pak nás odvezla na vlak. Měl jet v 17:18, ale nakonec jel trochu

později. Takže jsme pak nestihli z Lužné u Rakovníka spoj, a proto jsme vymysleli variantu lokálkami do Kladna. Nakonec nás vyzvedla celá rodina Pilátova a odvezla nás do Prahy.

Obr. 7 Predační stopa po vrtání natikoidním plžem na druhu *Glycymeris geinitzii*. (foto: Tomáš Kočí)

Exkurze našeho paleokroužku byla velmi podnětná a na tuto lokalitu pojedeme znovu na jaře, protože chceme prozkoumat ichnofólie a dále nalézt vúdčí zkameněliny toho křídového stupně, které jsou *Inoceramus (Mytiloides) labiatus*, *Inoceramus (Mytiloides) hercynicus* a *Mammites nodosoides*. Dále chceme potvrdit přítomnost rodu *Protocallianasa* a chceme zjistit, zda-li jsou to ony, co v pískovci zanechali stopy po svých doupatech.

Za odvoz z lomu a z Hředlí na vlak a za teplý čaj bábovku děkujeme paní Juditě Mauerové. Za odvoz z Kladna děkujeme rodině Pilátově.

Mente et Malleo!

Tomáš Kočí, Filip Mauer, Kryštof Pilát, Vojtěch Košťář.